

I.L. CARAGIALE

Teatru

CUPRINS

O scrisoare pierdută.....	5
O noapte furtunoasă.....	97
D'ale carnavalului.....	149
Conul Leonida față cu reacțiunea.....	217
Năpasta.....	231

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CARAGIALE, ION LUCA

Teatru / I. L. Caragiale. - Mușătești : Tana, 2021
ISBN 978-606-9019-28-3

821.135.1-2

Textul ediției de față este reprodus după volumul
I.L. Caragiale, Momente, Editura pentru Literatură, 1969.
Selecția textelor a fost realizată în redacție.

Pentru comenzi și informații, ne puteți contacta la:

- tel: 0743-146.673, 0726-71.01.41
- e-mail: edituratana@yahoo.com
- www.edituratana.ro

Tipar: ARTPRINT

Email: office@artprint.ro

O SCRISOARE PIERDUTĂ

COMEDIE ÎN 4 ACTE

PERSOANELE:

Ștefan Tipătescu, prefectul județului
Agamemnon Dandanache, vechi luptător de la '48
Zaharia Trahanache, președintele Comitetului permanent,
Comitetului electoral, Comitetului școlar,
Comișii agricole și al altor comitete și comiții
Tache Farfuridi, avocat, membru al acestor comitete și
comiții
Iordache Brânzovenescu, asemenea
Nae Cațavencu, avocat, director-proprietar al ziarului
„Răcnetul Carpaților“, preșident-fondator al Societății
Enciclopedice-Cooperative „Aurora Economică Română“
Ionescu, institutor, colaborator la acel ziar
și membru al acestei societăți
Popescu, institutor, asemenea
Ghiță Pristanda, polițaiul orașului
Un cetățean turmentat
Zoe Trahanache, soția celui de sus
Un fecior
Alegători, Cetățeni, Public

În capitala unui județ de munte, în zilele noastre

ACTUL I

O anticameră bine mobilată. Ușă în fund cu două ferestre mari de laturi. La dreapta, în planul din fund o ușă, la stânga altă ușă, în planul din față. În stânga, planul întâi, canapea și un fotoliu.

SCENA I

Tipătescu, puțin agitat, se plimbă cu „Răcnetul Carpaților“ în mână; e în haine de odaie; Pristanda în picioare, mai spre ușă, stă rezemat în sabie

Tipătescu (*terminând de citit o frază din jurnal*): „... Rușine pentru orașul nostru să tremure în fața unui om! Rușine pentru guvernul vitreg, care dă unul din cele mai frumoase județe ale României pradă în ghearele unui vampir“. (*indignat*) Eu vampir, ai?... Caraghioz!

Pristanda (*asemenea*): Curat caraghioz!... Pardon, să ierțați, coane Fănică, că întreb: bampir... ce-i aia bampir?

Tipătescu: Unul... unul care sugă sângele poporului... Eu sug sângele poporului!...

Pristanda: Dumneata sugă sângele poporului!... Aoleu!

Tipătescu: Mișel!

Pristanda: Curat mișel!

Tipătescu: Murdar!

Pristanda: Curat murdar!

Tipătescu: Ei! nu s-alege!

Pristanda: Nu s-alege!

Tipătescu: Cu toată dăscălimea dumnealui, cu toată societatea moftologică a dumnealui... degeaba! Să-mi rază mie mustățile!

Pristanda: Și mie!

Tipătescu: Dar în sfârșit, las-o asta! Lasă-l să urle ca un câine!

Pristanda: Curat ca un câine!

Tipătescu: Începuseși să-mi spui istoria de aseară... (șade).

Pristanda: Cum vă spuneam, coane Fănică (se apropie), aseară, ațipisem nițel după masă, precum e misia noastră... că acum dumneavoastră știți că bietul polițai n-are și el ceas de mâncare, de băutură, de culcare, de sculare, ca tot creștinul...

Tipătescu: Firește...

Pristanda: Și la mine, coane Fănică, să trăiți! greu de tot... Ce să zici? Famelie mare, renumerație mică, după buget, coane Fănică. Încă d-aia nevastă-mea zice: „Mai roagă-te și tu de domnul prefectul să-ți mai mărească leafa, că te prăpădești de tot!...” Nouă copii, coane Fănică, să trăiți! nu mai puțin... Statul n-are idee de ce face omul acasă, ne cere numai datoria; dar de! nouă copii și optzeci de lei pe lună: famelie mare, renumerație mică, după buget.

Tipătescu (zâmbind): Nu-i vorbă, după buget e mică, așa e... decât tu nu ești băiat prost; o mai cârpești, de ici, de colo; dacă nu curge, pică... Las' că știm noi!

Pristanda: Știți! Cum să nu știți, coane Fănică, să trăiți! tocma dumneavoastră să nu știți!

Tipătescu: Și nu-mi pare rău, dacă știi să faci lucrurile cu minte: mie-mi place să mă servească funcționarul cu tragere de inimă... Când e om de credință...

Pristanda: De credință, coane Fănică, să trăiți!

Tipătescu: Nu mă uit dacă se folosește și el cu o para, două... mai ales un om cu o familie grea.

Pristanda: Nouă suflete, coane Fănică, nouă, și renumerație...

Tipătescu: După buget...

Pristanda: Mică, sărut mâna, coane Fănică.

Tipătescu: Lasă, Ghiță, cu steagurile de alaltăieri ți-a ieșit bine; ai tras frumușel condeiu!

Pristanda (uitându-se pe sine și râzând): Curat condei! (luându-și numaidecât seama, naiv) Adicăte, cum condei, coane Fănică?...

Tipătescu: Contul jidanului s-a plătit la Comitet pe patruzeci și patru de steaguri...

Pristanda (naiv): Da.

Tipătescu: Ei?... s-a pus patruzeci și patru de steaguri?

Pristanda (cu tărie): S-a pus, coane Fănică, s-a pus... Poate unul-două să le fi dat vântul jos... da s-a pus...

Tipătescu: Patruzeci și patru?

Pristanda: Patruzeci și patru în cap, coane Fănică.

Tipătescu (râzând): Nu umbla cu mofturi, Ghiță. Nu m-am plimbat eu la luminație în trăsură cu Zoe și cu nenea Zaharia în tot orașul? Tocmai ea, cum e glumeață, zice: „Ia să-i numărăm steagurile lui Ghiță“...

Pristanda (mâhnit): Îmi pare rău, tocmai coana Joița, tocmai dumneei, care de!... să ne așteptăm de la dumneei la o protecție...

Tipătescu: Apoi, ea n-a zis-o cu răutate, a zis-o de glumă. Nu știe și nenea Zaharia și ea că ești omul nostru...

Pristanda: Al dumneavoastră, coane Fănică, și al coanii Joițichii, și al lui conu Zaharia... Ei? și le-ați numărat, coane Fănică?... Ei? așa e? patruzeci și patru...

Tipătescu: Vreo paispce... cinspce.

Pristanda: Apoi să le numărăm, coane Fănică; să le numărăm: două la prefectură.

Tipătescu: Două...

Pristanda: Două pe piața lui 11 Februarie...

Tipătescu: Patru...

Pristanda (*căutând în gând*): Două la primărie...

Tipătescu: Șase...

Pristanda (*același joc*): Unul la școala de băieți...

Tipătescu: Șapte...

Pristanda: Unul... la școala de fete...

Tipătescu: Opt...

Pristanda: Unul la spital...

Tipătescu: Nouă...

Pristanda: Două... la catrindală, la Sf. Niculae...

Tipătescu: Unsprezece.

Pristanda: Două la prefectură... paispce...

Tipătescu (*râzând*): Le-ai mai numărat pe ale de la prefectură.

Pristanda: Nu, coane Fănică, să trăiți! (*continuă repede, pe nerăsuflăte*) Două la primărie, opspce, patru la școli, douăzeci și patru, două la catrindală la Sf. Niculae, treizeci...

Tipătescu (*râzând*): Le-ai mai numărat o dată pe toate astea și aduni rău...

Pristanda: Doamne păzește, coane Fănică, să trăiți, patruzeci și patru, în cap... patruzeci și patru... Cum zic, unul-două, poate vântul... ori cine știe..

Tipătescu (*râzând*): Ghiță... apoi nu mă orbi de la obraz așa.

Pristanda (*schimbând deodată tonul, umilit și naiv*): Familie mare... renumerație după buget mică...

Tipătescu (*uitându-se la ceas*): Ia să lăsăm steagurile, Ghiță...

Pristanda: Curat să le lăsăm, coane Fănică.

Tipătescu: Spune odată istoria de-aseară, că mă grăbesc...

Pristanda: Bine ziceți, coane Fănică. Aseară pe la zece și jumătate mă duc acasă, îmbuc ceva și mă dau așa pe-o

parte să ațipesc numai un minutel, că eram prăpădit de ostenit de la foc. Nevasta zice, pardon: „Dezbracă-te, Ghiță, și te culcă“. Eu, nu; eu, la datorie, coane Fănică, zi și noapte la datorie. Așa, mă scol cam pe la douăspce fără un sfert, și, pardon, mă dezbrac de mondir, scoț chipiul, mă-mbrac țivilește și plec... la datorie, coane Fănică. Până să plec se făcuse vreo unul după douăspce. O iau prin dosul primăriei și apuc pe maidan ca să ies la bariera „Unirii“. Când dau să trec maidanul, văz lumină la ferestrele de din dos ale lui d. Nae Cațavencu, și ferestrele vraște. Ulucile înalte... dacă te sui pe uluci, poți intra pe fereastră în casă. Eu, cu gândul la datorie, ce-mi dă în gând ideea! Zic: ia să mai ciu-pim noi ceva de la onorabilul, că nu strică... și binișor, ca o pisică, mă sui pe uluci și mă pui s-asculț: auzeam și vedeam cum v-auz și m-auziți, coane Fănică, știți ca la teatru.

Tipătescu (*interesându-se*): Ei, ce?

Pristanda: Jucaseră stos.

Tipătescu: Cine era?

Pristanda: Cine să fie? dăscălimea: Ionescu, Popescu, popa Pripici...

Tipătescu: Și popa?

Pristanda: Da, popa și d. Tăchiță, și Petcuș, și Zapisescu, toată gașca-n păr. Jocul era pe isprăvite... și fumărie de tu-tun... ieșea pe fereastră ca de la vapor. Mai juca popa și cu Petcuș. Țilalți ședeau de vorbă.

Tipătescu: Și Cațavencu mă-njura?

Pristanda: Grozav, coane Fănică, pe guvern și pe dv... și-și număra voturile.

Tipătescu: Dăscălimea, popa și moflujii.

Pristanda: Curat moflujii!

Tipătescu: Las' că le dau eu voturi.

Pristanda: Da să vedeți ce s-a-ntâmplat... coane Fănică. Din vorbă-n vorbă, Cațavencu zice: „Mă prinz cu d-voastră că o să voteze cu noi cine cu gândul nu gândiți, unul pe care contează bampirul – și acolo, pardon, tot bampir vă zicea – pe care contează bampirul ca pe Dumnezeu... și când l-om avea pe ăla, i-avem pe toți... Ia ascultați scrisoarea asta“... și scoate o scrisorică din portofel... „Ia ascultați...“ Diavolul de popă, n-are de lucru? se scoală repede de la joc și zice: „Să mă-ngropi, sufletul meu, Năică, nu citi... stăi, s-o ascult și eu... să-mi aprinz numai țigara...“ Și, coane Fănică, se scoală de la joc, aprinde chibritul, trage din țigară și vine să arunce chibritul aprins pe fereastră drept în ochii mei. Mă trag înapoi, alunec de pe uluci și caz pe maidan, peste un dobitoc, care pesemne trecea ori ședea lângă uluci. Dobitocul începe să strige, toți din casă sar năvală la fereastră; eu, cum căzusem, mă ridic degrabă, o iau pituliș pe lângă uluci și intru în curtea primăriei.

Tipătescu (*interesându-se de povestire*): Ei?

Pristanda: M-am mai întors eu, dar închiseră ferestrele și lășaseră perdelele.

Tipătescu: Cine să fie? Ce scrisoare? Nu pricep... Ghiță, eu trebuie să mă duc la dejun, să nu fac pe nenea Zaharia și pe Zoe să m-aștepte. Ei nu dejunează fără mine, și nenea Zaharia nu iese înainte de dejun. Și mai ales cum e Zoe nerăbdătoare...

Pristanda: Ce-mi ordonați, coane Fănică?

Tipătescu: Să-mi afli ce scrisoare e aia și de cine e vorba.

Pristanda: Ascult, coane Fănică.

Tipătescu: Dacă s-ar putea să punem mâna și pe firul ăsta, – nu doar că mi-e teamă de intrigile proaste ale lui Cațavencu, – dar n-ar fi rău să-l dezarmăm cu desăvârșire, ș-apoi să-l lucrăm pe onorabilul!

Pristanda: Curat să-l lucrăm!

Tipătescu: Stăi un minut până să-mi schimb haina; ieșim împreună; am să-ți mai spun ceva.

Pristanda: Stau, coane Fănică.

(*Tipătescu iese în stânga.*)

SCENA II

Pristanda (*singur*): Grea misie, misia de polițai... Și conu Fănică cu coana Joițica mai stau să-mi numere steagurile... Tot vorba bieteii neveste, zice: „Ghiță, Ghiță, pupă-l în bot și-i papă tot, că sătulul nu crede la ăl flămând...“ Zic: curat! De-o pildă, conul Fănică: moșia moșie, fonția fonție, coana Joițica, coana Joițica: trai, neneaco, cu banii lui Trahanache... (*luându-și seama*) babachii... Da eu, unde? famelie mare, renumerație după buget mică. (*Șade în fund pe un scaun la o parte*).

SCENA III

Zaharia Trahanache, Ghiță Pristanda, apoi Tipătescu și Zoe

Trahanache (*intră prin fund, fără să ia seama la Ghiță, care se ridică repede la intrare. Trahanache e mișcat*): A! ce coruptă soțietate!... Nu mai e moral, nu mai sunt prințipuri, nu mai e nimic; enteresul și iar enteresul... Bine zice fiul meu de la facultate alaltăieri în scrisoare: vezi, tânăr tânăr, dar copt, serios băiat! zice: „Tatițo, unde nu e moral, acolo e corupție, și o soțietate fără prințipuri, va să zică că nu le are!“... Auzi d-ta mișelie, infamie. (*vede pe Ghiță*) Aici erai Ghiță? (*se stăpânește*)

Pristanda: Aici, sărut mâna, coane Zahario.

Trahanache: Fănică a ieșit?

Pristanda: Ba nu, coane Zahario, vine numaidecât mo-mental, e dincolo... A! iată conul Fănică...

Tipătescu (cu pălăria și haina de oraș vine din stânga, e surprins la vederea lui Zaharia): Neică Zaharia! Cum se poate? Ai ieșit înainte de dejun? Ce e?

Trahanache: E comedie, mare comedie, Fănică, stăi să-ți spui (îi face semn să expedieze pe Pristanda.)

Pristanda (repede): Mai aveți ceva să-mi ordonați, coane Fănică?

Tipătescu: Nu... Nu uiți de ce-am vorbit. Trebuie să avem dezlegarea istoriei cât mai degrabă.

Pristanda: Ascult.

Tipătescu: Nene Zahario, e lung ce ai să-mi spui? Nu mi- poți spune la dejun?

Trahanache: Ai puținică răbdare... Nu trebuie să știe Joițica... E comedie mare, Fănică. (*șade pe canapea, cu spatele spre fund*)

Tipătescu (*uitându-se la ceas*): Atuncea treci, Ghiță, pe la nenea Zaharia p-acasă și lasă-i vorbă coanei Joițichii – nu-i așa, nene Zahario? – să fie așa de bună să nu se supere dacă om întârzia de la dejun... avem ceva politică de vorbit între bărbați.

Pristanda: Ascult, coane Fănică. (*Pristanda pleacă spre fund. Tipătescu se întoarce spre Trahanache și coboară. Când Pristanda vrea să iasă prin fund, ușa din dreapta se deschide puțin, Zoe scoate capul, cheamă pe Pristanda: „Pst! Pst!” și închide repede ușa. Tipătescu se întoarce și îl vede pe Pristanda lângă ușa din dreapta.*)

Tipătescu: Ai? Un' te duci?

Pristanda (*făcându-i semn să tacă și arătându-i pe Trahanache*): Unde mi-ați ordonat.

Tipătescu (*fără a înțelege*): De ce nu ieși prin față?

Pristanda (*urmându-și jocul*): Da, prin față... (*Se-ntoarce spre ușa din fund. Tipătescu se-ntoarce iar spre Trahanache. Jocul Zoii se repetă. Fănică se-ntoarce iar, Ghiță, care este iar lângă ușa din dreapta, iese năvală*

pe acolo. Tipătescu, dând din umeri, fără să-nțeleagă, se coboară să șază pe fotoliu, lângă Trahanache.)

SCENA IV

Tipătescu, Trahanache

Tipătescu: Ei! neică Zahario, ce e! ia spune, te văz cam schimbat!...

Trahanache: Ai puținică răbdare, să vezi... Azi-dimineață, pe la opt și jumătate, intră feciorul în odaie, – nici nu-mi băusem cafeaua, – îmi dă un răvășel și-mi zice că așteaptă răspuns... De la cine era răvășelul?

Tipătescu: De la cine?

Trahanache: De la onorabilul d. Nae Cațavencu.

Tipătescu: De la Cațavencu?

Trahanache: Zic: ce are a face Cațavencu cu mine și eu cu Cațavencu, nici în clin, nici în măneci, ba chiar putem zice, dacă considerăm după printipuri, dimpotrivă.

Tipătescu: Firește... Ei?

Trahanache: Stăi, să vezi. (*Scoate un răvășel din buzunar și-l dă lui Tipătescu*).

Tipătescu (*luând răvășelul și citind*): „Venerabilului d. Zaharia Trahanache, prezident al Comitetului permanent, al Comitetului școlar, al Comitetului electoral, al Comițiului agricol și al altor comitete și comiție... Loco. (*Scoate hârtia din plic*) Venerabile domn, în interesul onorii d-voastră de cetățean și de tată de familie, vă rugăm să treceți astăzi între orele 9 jum și 10 a.m. pe la biuroul ziarului „Răcnetul Carpaților“ și sediul Societății Enciclopedice Cooperative „Aurora Economică Română“, unde vi se va comunica un document de cea mai mare importanță pentru d-voastră... Al d-voastră devotat, Cațavencu, director-pro-